

P2898

891.99
L-12

1903

Հրատակութիւն Ֆ. Ա. Հ. Օ. Տ. Ե. Հ. Կ.

Ա Լ Ո Թ Վ Լ Մ Թ

Պ Օ Ւ Վ Ի Լ Մ Ե Կ Ա Ր Ա Բ Ո Ւ Վ

Հ Ա Յ Ե Ր Ե Ն, Ո Ո Ւ Ս Ե Ր Ե Ն Ե Ւ Թ Ո Ւ Բ Ե Ր Ե Ն
Լ Ե Զ Ո Ւ Ն Ե Ր Ո Վ.

Գիրն է 25 կլղ.

Վահակ Մաղարեան

Զ Ա Ր Ր Ո Ր Դ Տ Պ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Ելեքտրուսունի Հ Ա Յ Ե Ր Ե Վ Ո Ւ Վ Ա Ր Ա Բ Ո Ւ Վ
1908 (28)

891.99

15-18

Հրատարակութիւն Ֆ. Պ. Հ. Ա. Տ. Ե. Ա. Կ.

ԿԼՈԹ—ԿԼՈԹ

ՎՕԴԵՎԻԼ ՄԻԿ ԱՐԱՐԱԾՈՎ

ՀԱՅԵՐԵՆ, ՌՈՒՍԵՐԵՆ եհ ԹՈՒԹՅԵՐԵՆ
ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ

Գրին է 25 ԿՈՊ.

Հեղինակվառակ Մագարեան

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ТИФЛИСЪ

Электропечатия „Г Е Р М Е С Ъ“ С. Н. Едигарова
Մագար. փող. № 5, 1908

ԳՈՐԾՈՂ. ԱՆՁԻՆՔ

Անդրեյ Պետրովիչ Բօրչեւսկի—ռուս աստիճանաւոր, 40 տարեկան:

Ելենա—նորա կինը, 25 տարեկան:

Մուրադ-ալիս—Բօրչեսկու դրացին, թուրք 45 տարեկան:

Ահմադ—նորա որդին, 10 տարեկան:

Պոլոս—Աշտարակեցի կատեպան (այգեպան), 30 տարեկան:

Խվան—Բօրչեսկու տան ծառան:

Ացքը պատահում է Երեւան քաղաքում 187... թւականին:

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ԶԵԽԵՐԸ.

ԱՆԴՐԵՅ ՊԵՏՐՈՎԻՉ ԲՕՐՃԵԿԵՍԿԻ ռուս աստիճանաւոր, առաջին անգամ գուրս է գալիս խալաթով, իսկ երկրորդ անգամ՝ վոյեննի սերթուկով:

ԵլենԱ, նորա կինը, տանու հագուստով, գլուխը բաց: ՄՈՒԻՐԱԴ-ԱՂԱ, նոցա դրացին, թուրք, գլուխը ածիլած, գոտակը թարաքեամի կլոր գտակ կարմիր մորթից—կամ շապիկ, արխանլուղը ու լաստիկ, կուրծքը անկոճկիր, թեքերը բաց, շալվարը կապոյտ մահուգ, գոտին հասարակ չթից, թեքերը կարճ գեյշա, նրա վրայից աբա, ոտքին կարմիր գուլպայ և բարձրակրունկ քօշ, մատները հինա դրած, միրուրը կլոր և կարճ:

ԱՀՄԱԴ, նորա որդին, կապոյտ արխալուգ, կուրծքը անկոճկիր, չիթից գոտի, գլխին մի սպիտակ թաջ, ոտաշորը սպիտակ և լայն, սպիտակ գուլպայ և քօշ:

ՊՈՂՈՍ ԱՇՏԱՐԱԿԵՑԻ, կատեպան, կլոր հասարակ մորթից գտակ, սպիտակ հասարակ շալէ չերքէզի չուխայ փէշերքը ծալած մին միւսի վրան եռեռում և մէկի ծայըը ամրացրած գոտիից—կաշիէ գոտի, խանչալ հասարակ, ոտաշորը կապոյտ, զանգեալ, ոտքին չուստ:

Խվան առհասարակ դէնշչիկի հագուստով:

2855-72

ԿԸՆԹ-ԿԸՆԹ

(Տեսարանը ներկայացնում է եւրոպական ծետվ զարդարած սենեակ):

Տեսիլ I

ԻՎԱՆ

ԻՎԱՆ (Ճեռքին աւել).—Ժու տի՛ պլուպլսա! Ա վէդ, եյ
բողու, զաբըլ, շտօ սեւոզնեայ բաժդենին կումուշկի Մատ-
րեօնի: Անա բուդեա սերչատ նա մենեայ, նադօ բի եյ
կրասնենկի պլատօչեկ կուպիտ (թողնում է աւելելը, հա-
նում է գրպանից օդի և խմում է): Զա միլօե զգրավիե
կումուշկի Մատրեօնի: (Եիշը ճեռքին, երգում է և շիշ
դնում աթոռի մօտ) ի կումուշկայ, ի գալուբուշկայ, կու-
մայ մայեայ, կումայ մայեայ, կումայ գնշենկայ և այլն:
Անէ սիսաղիտ—ի կը նէյ պակուդայ մայի սպեատ (սըր-
բում է) մնեսու եյ կուրիցու, ա կուրիցա ժիրնայեայ,
տօչնո մայեա Մատրեօնա, ատղամ եյ չաղըու, շտօ նա-
մէղնի ստասչիլ ու արմեանկի վա դվարէ, զա էտօ բազօվ
պետնագցըտ պացէլույու եեօ, ա զավտրա ատվեդու նա
մայդան էշակա, պրազամ եփօ ի կուպլյու նա վիրուշկու
եյ նա պլատիե, տաղդա անա մենեա օչեննա բուզետ
լիւրիտ: Ա եա դումայու արմեանկա ի տեպեր բուզաետ-
սեա զա չաղըու: Խդու, վիժու, վարատայ ատվօրենի,

սմատրիու. . . . տամ—ժէ վադվարէ, նա վերեօվկէ բազ-
վէշնա մընօգօ բէլիեա: Եա տուդա, սկամանդովալ բագ,
դվա, տրի ըս-չափրոյ պողմիշկոյ պայշավիլսեա եա նա ուլոցէ,
տոյլկօ, տոյլկօ պրաշօլ դվա շագայ, սլիշու արմեանկա ի-
ին. . . կրիչիտ, ֆօգիմ գլուխա: Ա. եա բուտառ նա սա-
մօմ դէլէ գլուխ. մալչկոմ պլթապօլզ դօ դրուգոյ ուլիցի, ա-
ատտուդայ դրալկայ ի զադալ (երկու մատով չըթացնե-
լով):

Տեսիլ II

ԻՎԱՆ և ԵԼԷՆԱ

ԵԼԷՆԱ.—(Կողմնակի դոնից երեալով): Շտօ տուտ
զամէշկալսեա. իդի, պասմատրի խտօ տամ ըստուչիտսեա
վը կալիտկու (կրկին հեռանում է):

ԻՎԱՆ.—(Ետեւից) իդույ բարինեա, իդու (մի կողմ).
Պըրակլեատիա չուտ սվէտ պադիմաիւտսեա, դդէ տի տուտ
ուսպէեշ սխադիտ կը Մատորեօնէ:

ԵԼԷՆԱ.—Մկարէյ ժէ.

ԻՎԱՆ.—Մէջաս:

ԵԼԷՆԱ.—(Բեմը դուրս դալով և աթուները կարգի-
նելով) Ուժ ուսպէլ նալիդատսեա: Կակտերէ նէ ստիլնօ,
իվան:

ԻՎԱՆ.—Եյ բօղու, բարինեա, եա սեօդնեա նիշուտ
նէ պիլ:

ԵԼԷՆԱ.—Ռազպէ նէ վիդատ նա տվաեօմ լիցէ: Շտօ
տի ըստկադիվաեշ:

ԻՎԱՆ.—Եա տոլկօ աղին գլատօկ վողըշի գլատնուլ,
բարինեա. իզինիտէ, բօլշէ նէ բուդու:

ԵԼԷՆԱ.—Խարաշօ, իդի, իդի, տամ ստուչատսեա (ի-
վանը շտապով դուրս է դնում):

Տեսիլ III

ԵԼԷՆԱ. (մենակ)

ԵԼԷՆԱ.—Նու դա, տոյլկօ աղին գլատօկ, դա տի-
չերէզ կաժդույու մինուտու զլատաեշ կակ պօ ըէցէպ-
տու (գտնելով օղիով շիշը աթոռի մօտ): Կակ ժէ, օն ա-
դին գլատօկ տոլկօ զլատնուլ, վիդնօ: Վօտ անա, տօչնօ
ըզգէս բասպիվօչնաեա, վը կաժդօմ ուգլու ու նեվօ դալ-
ժնա ըստայեատ բուտիլկա ըս վօդկօյ (հոտ է քաշում).
ըսկազնօ «սալդաթ» ի կոնչէնօ, եշօ բօժեասա «Եյ բօ-
զու նէ պիլ բարինեա»: Լիշ բի բըլա վօտկայ, ի գօրեա
մալը. սլօվօմ նետ դնեա, կաղդայ բի օն նէ բըլ պեան.
(Իվանը ներս է մտնում) Նու շտօ, խտօ տամ տակ բանօ
զաստուչալսեալ. նի տավարիշիլի տվայի:

Տեսիլ IV

ԵԼԷՆԱ ԵՒ ԻՎԱՆ

ԻՎԱՆ.—(Վիզը բորելով) Կակօյ տօ տատարին բարինսա
սպրաշիվաեա:

ԵԼԷՆԱ.—Մպեատ վըրեօտ: Կաժէտուեա տերէ տըուդ-
նօ տառուչիտ:

ԻՎԱՆ.—Եյ բօղու, բարինեա, եա սակում նէ վինօ-
վատ:

ԵԼԷՆԱ.—Դա տի ըազվէ կազդայ նիբուդ բըլ պըավ:
Տի վսեղդայ ի վսեօ դելաեշ նա պերեկօր:

ԻՎԱՆ.—Եա ստարաիւս ուգադիտ վա վսիօմ:

ԵԼԷՆԱ.—Ի պատամու վսեղդայ, նէ ուբերավ կօմ-
նատի, բէժիշ նա բազար:

ԻՎԱՆ.—Նէ վսեօ բամիօ, բարինեա:

ԵԼԷՆԱ.—Կակ ժէ վսեօ բամիօ. նէ ուսպէեշ պրօդրաթ
զլագա, տի ուժէ նա բազարէ, ի ուժէ վաղվրաշահշահա

ԻՎԱՆ. — (Մատով քիթը ցոյց տալով) Էտո առ խօսողու...»

ԵԼԵՆԱ. — Էտօմ դա առ խօսողու: Տակ պատամու առ վերնօ ի բուտիկու ըզդէս ըսպրեատալ, ըշտօրի նէ առարագիտ վօդկու:

ԻՎԱՆ. — Էտա բուտիկա ըս պօստնիմ մասլօմ: Ետի՛ բատուլեա վիտիրալ:

ԵԼԵՆԱ. — Պէրէստան գլուպըստի բասկազիվատ: Աշո, տատարին ուշջու:

ԻՎԱՆ. — Տօչնօ տակ: Ետ ըսկազալ, շտօ բարին իգվութու պաշխվատ: (Լովում է գուան բաղլաց):

ԵԼԵՆԱ. — Էշտո տի վիդումիվայեց: Բարին գավխօ վսալ: Վօն կաժէտսեա ապեատ ստուշատսեա: (Իվանը գնում է): Ախ, կակ օն լիւբիտ վրատ եժեմինուտնօ: Վչերա պրինես վմէստո սէլտէրէեա, կրէսալատ ի ուվէրեաետ մենեա շտօ էտօ սէլտէրէյ. ա կազդալ ետ ըազսերդիլաս, տօ օն ստալ ուվէրեատ մենեա, շտօ սէլտէրէյ ի կրէսալատ՝ էտօ ապնօ ի տօժէ: Եժեմինուտնօ պեան: Ա, եյ բօղու, գավարիտ, նի կասլի նէ պիլ: Ի վէդ տակայա սվինեա: Նապրիմէր, վագմեօտ, պլիւնէտ նա տարելկու ի տրիոտ սվայիմի պարտեանկամի ի ուվէրեաետ, շտօ առ սլիւնեյ բուդէտ լուշչէ բլէստէտ տարելկա (գնում է մի կողմով):

Տեսիլ V

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ և ԱՀՄԱԴ

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — (Մանելով միւս կողմից, իւր որդի Ահմագի ձեռքից բռնած. սալդաթին) փաշօլ դրուեաք, եաման զադամ, շախան կուշայ, թութ ըռաբաթայ: (Ահմագին) սաբր էյլա օղլըմ, սաբր էյլա. ինդի ուսուս գեալը դիեարամ վերսըն սանըն թափուղընը: Ագընը դա բիլմիրամ բուէկի դաղըլմիշ ուսուսըն. սօփ դըր նեա զեահըումար դը: Եօլս — բօրշ — օղլըմ թափտըմ:

ԱՀՄԵՍԴ. — Փօմփուլու թովուղըմը վերսըն դադաշ, էօզեասին իստամեանեամ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — Բեաս, բեաս. սեան սաբր էյլա. փօմփուլու թովուղընը ալարամ:

ԱՀՄԵՍԴ. — Դադաշ, մեան գեօրգըմ. օ փիան սալդաթ նեագը քի ինդի կափիի աչտի, օ թութտի թովուղըմի: Դալըսիջաղ բու եավեալ քիմի կաչտըմ, նեակեադար իսլիշ, իսլիշ դէզըմ՝ վերմագի:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — Դանըշմայ, օղուլ ուսուս գեալըր (ստքի ձայն):

ԱՀՄԵՍԴ. — Հանը քի: Հէջ քիմ գեալըփ էյլամիր:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — Պէյ, էյլա բիլդիմ գեալըր բու էվի գաղըլմիշ, հալա գեալմամիշտեան բու կագար խեօֆլանլրամ, գեալանդա քի՝ լափ դիլիմ թութուլաջաղ (ստքի ձայն): Ղուլաղ աս, գիասան գեալան վար:

ԱՀՄԵՍԴ. — Գեալեան էրմանիդը, ուսուս դագիլ:

Տեսիլ VI

ՆՈՅՆՔ և ՊՈՂՈՍ

ՊՈՂՈՍ. — Այ, ալլահ սախլասըն, աղա Մուրադ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — Խօշ գեօրգըն, պարըն Փօխօս, քէփըն նէջաղը. եախշի սեան մը:

ՊՈՂՈՍ. — Եախշիեամ, ամմա բու դիւն բէփըմ խարաբ օլդի, բու օզքբաշ օղի ուսուսըն սալդաթի, էշազըմի օղրուփի. գեալմիշտ շիքաթ էլաջաղամ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — Օլան նեա եաման սալդաթ աը բնեւ բիզիմ դա բիր թովուղըմը թութըփ վերմըր, ուշաղ, ախշամքիմի բուզիւն աղլիփ, ինդի մեադեասի օնդաշը նէջա կանդրաջաղամ սեօղըմի ուսուսաս:

ՊՈՂՈՍ. — Եեան դա ուսուսաջա բիլմիրան:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — Եանի բիր կօլայ բիլամ:

ՊՈՂՈՍ. — Մեան էրմանիջա դիաջաղամ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԽԱՐԴ. — Էրմանջա օնա հէջ զադ կանդրմադ
օլմագ:

ՊՕՂՈՍ. — ՆԻԵԱ.

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Դահար բունըն նեասի եօխտէ, կամ-
մազ վեասսեալամ, գէնա մուսուրմանջա դէսեան բեալ-
քեա...

ՊՕՂՈՍ.—Եռոխի հա... Կիեա էրմանիջա բիլմազ, մուսուրմանջա բիլաբ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԽՐԱԴՐ.—Ախար էրմանի դիլի բեր դիլ դեա-
յիլ, քի օնը ագամ դանըշան, նեա բիլիմ հարդան չըխար-
դրփսրգ օնը:

ՊՕՂԱԾ. — Երմանի դիլի հարդան չըխը՝, —օզի հադան չըխը, դիլ դա օրդան գեաթրրութ:

**ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. — Բիլղիմ՝ պարսն Փօխօս, ամմա ին-
չինմա միաննեան, վալլահ դիլընըզ նեամեաբըութ դիլ գլ,
փիս դիլ դր:**

ՊՈՂՈՄ. — Վահե... իշխ պլրկու... օղարթանա փիս օլդի,
քի մուսուրմանցա դիւտան դա փիս օլդի:

ԱղԱ-ՄՈՒԻՐԱԴ. + Բիր գիլըն դանըշղի եագեար ա-
դամ բիւմասայ հարդա լայիղտը դանշմաղ, փիստը բետո
նա ուր:

Պօղոս. — Նէջան թի եկամասա հառնա...

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Բախս դէյիմ: Ուռուսըն դիլընի գաղըշասան միւթաշախիստ աղամլար կուլուղընդա. — զաշըմ ողզօլթ, մալչիթ — վաշըլաղօրօթ, փրբաշայթ, սաբաք: Գիւրընի դիլընը, գեօզալ, գեօզալ խանըմլարինան դանրշան. Հէնի ճիրիմայ... վնւյ, վնւյ, վնւյ (**Մէջքը շարժելով**): Մուռուրման դիլինի, գանըշասն կալբիեաթլի մեաջլիսլարկամեասալան, սաֆայ գեալզըն, մեանըմ սահաբըմ. օքի կալդիքըմանի դիլի, օնըդա դանրշասան, մեալան ֆիլան երդա... անընա սաղլըդ... Փօխօս... ոնսէս... լաւէս... Փիլիպօզզ... Մաստրուս... քէլթեանը, բեարթեանքեալի:

Պետահ, պետահ, պետահ, կարիք գել օլդի:
զօջոս.—Սըզն Ալիդուլի եախշիդը:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Օդա սըզին Մեարքեարա քիմի բիր
շէյդըր: Բուլար քեանարդա կալսըն, Փօխօս խոնախայ,
գեալսանայ գեղաք սուղդա շիքայաթ էյլիեաք, բիր քի,
բու Ուռուս բիզիմ գիլիմիդ կամմիաջաղ, բիրդա քի էօզ
սալզաթընը դոյուփ բիզիմ թարաֆըմըզի թութմազ: Զը-
հաննամ—սուղդա հալա բիր բիաբիր օիի, թովուղինան
էշշեաին օղուրըուղընի ուռուսըն բոյնընա կոյալլար ջա-
նրմդա գեարդ կալմազ:

ՊՈՂՈՍ.— Ծուղա գեղարամ, ամա փուլ հաղորդանդըր,
ԱՐՄ-ԱՐԻԾԴՐ. — Փուլի նէյնըսան:

ՓՈՂՈՍ.—(մատներով հաշվում է) Աղվակաթ փուլ վէր դէյիր, պըրվօճիք դէյիր, հարդան ալըմ, հալա ստօրօժ դա դէյիր վէր ԱՂՄ-ՄՈՒՐՄԴ—Կարիք սեօզ դէղըն, փէրվօճիկ դէյիր, ստօրօժ դէյիր, բեաս բ'յլա մահլըմ ըռւբադա փուլսուգ կուրթարաջադսան:

Պատրիարքութեան կողմէն. — (Աստում է աթոռի վերայ) Փուլարզօլմազ
ախըր, Աղա-Մուրագ, սան բիլմիրսան բու աղվօկաթլարը:
Բիր աղամա ման չախըր սաթմիշտըմ՝ փուլի վերմիրդի,
սուզդա շիքաթ էլադըմ աղվօկաթ դաթուտառում: Աղվօկաթ
մաննան կաբաւնջայ օն մանաթ փուլ, իքի բաթման չախըր
ալդի, սօրա գէթափ սուզդա: Սուզդիա մանա աթկազ էլադի
գէդի իսպաթըն եօխմար:

Համ չախըրըն փուլի գէթալի, համդա աղվօկալժան
նահալս փուլ վերգըմ:

Աղջ. ՄՈՒՐԱԳԻ. — (նոյնպէս նստում է) Արվօկաթ-
առան փուլնը նիեւա գէրի ալմաղըն:

ՊօՂՈՍ. — Նէջա ալբմ, դէիր ման զահմաթ չաքտը,

ԱՂԱ-ՄՐՈՒՐԱԴ. — Երմանիսեան, գէնա կօրիս, կօրիս
թութուրսան, նեա հեադզի վար վէրմասըն:

ՊՕՂՈՍ. — Դէիր ման զակօնինան իշ թութիրամ, փու
յի դա վէրմանամ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Բեաս քի զակօնինան իշ թութուր,
իշի նեահւչիւն ուղուղուր (ձեռքով իւր միրուքը բռնում
է): էրմանի, մեան կօրիսրամ բնւրդա դա խարաք էլլի-
սան իշիմիզի: էշեակ դա եալդեան գէթուն, թովուղ դա:

ՊՕՂՈՍ. — Բուրդա սուջուխ վէրարամ, ալանի գեաթ-
րամ, փշատ գեաթրարամ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Գէնա էրմանլիյին թութաի, փշատ
նեադը, օլան:

ՊՕՂՈՍ. — Իգդա:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Էլա դէ դա: Մեան բէլա բիլիրամ
բու ուրուս օղլը ուրուս, սեանըն փիշատընը եիեայ, աղա
սալդաթ դա թովուղը եիեայ, էշեայի դա անիդա, անկրդա
մինայ գեազայ:

ՊՕՂՈՍ. — Աղզընը խէյրլի աչ, սեան ալլահ:

Տիպի VII

ՆՈՅՆՔ և ԻՎԱՆ

ԻՎԱՆ. — (Աղա-Մուրադը և Պօղոսը կամսկնում են) Ելչաս բարին պրիգեօտ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Կամմադը կուրբանըն օլըմ, բիր-
դա դէ գեօրըմ:

ԻՎԱՆ. — Շտօ տի տօլկուեշ, մեայեա բիլմեագ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — (մի կողմ) Իւզ անդ իշասան հէշ
ինանմանամ, եանը դէգըլը դը քի բիլմիրամ թովուղի քիմ
թութաի: (իվանին) Մայա դա բիլմազ, ամմա բարին ճուր-
թընի *) օնդա թափըլի:

ԻՎԱՆ. — Սկազալ եա, շտօ բարին սէյ չաս պրիգեօտ:
Շտօ ժէ տի եշչօ խօչեշ:

*) Աղա Մուրադի կարծիքով կը նշանակէ «կը դայ», իսկ
առանձին նշանակութիւն չունի:

Վ. Մադաթեան

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — (մի կողմ աղջիկով) Վեալեադեար
զինայ բազարդա մուսուրմանջա դանըշը, բուրդա նէթօվ,
նէթօվ *) էլիիր:

ԻՎԱՆ. — Գօվօրի չելօվեչեսկիմ եազիկօմ. եա տէքեա
նէ պօնիմայու:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Ալլահ աքպեար, գեալ բու հէյվա-
նայ սէօզ կանդըմ, բու նա թալէիդի իշինա դիւշտըմ,
կանդըմ դա բիլմիրամ:

ԻՎԱՆ. — Կակիեա կանդալի: Օն խօչտ չտօբի մենեա
արեստօվալի իի զա եղօ կուրիցի. տի վերնօ սումա սխօդի:

ՊՕՂՈՍ. — (մի կողմ) Տղէք, դըմբզակըոփւ չլի:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — (ուղզակի իվանին) Սումադ դէմըրամ,
այ օքիւզ, դէթ բարընը չաղըը՝ իշիմ վար օննան:

ԻՎԱՆ. — Շտօ, բարին:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Հը, բարըն, դէթ չաղըը:

ԻՎԱՆ. — Տի նաղաել մնէ սը սվօիմ «չազիր» դա «չա-
զիր». սկազալ բազ, նու ի դավօնո. ժդի պօկուդա պրիդեօտ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Զանըմը բուրամայ (օձիքը ցոյց տա-
լով) եթըրգըն աղա սալդաթ:

ԻՎԱՆ. — Պէրէստան վօրչատ, սաբակա:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Հէյվանլըրնա բախըն, սաբաք էօզի
դը՝ մեանայ դէյրի: (Մատը թափ է տալիս) Սեասընը բեաս,
անդօլսուն ալլահայ՝ կաբուրգալարընը իւխլայ **) էլարամ,
բեաս գեազիլ թովուղըմի օղրիյիփ, գեալըփ հալայ (ձեռ-
քերը մէջքին գնելով) ճըրթը վըրթը *** էլիիր: Տուվայա
կազամաթ սադիս, տուվայա Սիբիր բարաթայ:

ԻՎԱՆ. — Պօշօլ տի կչօրտու:

*) Ասել է թէ այստեղ ոռւսերէն կը խօսէ:

**) «Եւրիպայ» բառը գործ է ածում, ջարդել, փշրել բառերի
տեղ, կարծելով թէ ուղիղն այս է:

***) «Ճըրթը, վըրթը» բառերը մեր ժողովրդական բարբառի
մէջ մտած է՝ առում են «ինչ ես ճըրթվընթացնում», Վ. Մ.

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Աղա սալգաթ, խաթանը աօվ մեան-նեան, սեան սեանըն ալլահն: ԻՎԱՆ. — Մալչատ...

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Իթիլ ջըհաննամայ դըռուեաք: ԻՎԱՆ. — (Ճեռպով նշան է ցոյց տալիս) Նու, տուտ նէ մեստո տերէ կրիչատ. իդի վօն:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Բեաս սեան նիեայ մեանեայ մալ-չաթ դէդրն, մեան սեանըն մալչաթընամ:

ԱՀՄԵՑԱԴԻ. — Դադաշ, նիեայ աջըղլանըր բու փիեան սալգաթ:

ՊՕՂՈՍ. — Թուրքի խաթէն պակաս չի ըլիլ գլխներիս: ՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ (Ահմադին) Օ մեանայ մալչաթ դէդի ջաւաբընը վերդըմ աջըղլըրի:

ԱՀՄԵՑԱԴԻ. — Մալչաթ նեաղի քի: ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Մալչաթ ուսուսիջաղ կաթըրայ դիեալար:

ԻՎԱՆ. — Նեչեզօ ումնիչատ. պաշօլ վօն: ՊՕՂՈՍ. — Սա մեր լորբազ տանուտէրիցն էլ լաւ ախուրմ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Սթուփայ թի էշենաք: ԻՎԱՆ. — Ստուպայ, (Ճեռքից քաշելով), ստուպայ, անէ տո եա տերեա նակլադու վզաշեյու. (թողնելով) Էշօ նա-պօմինաետ էշակա, կակժէ սէյշաս ի պօլուշիշ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Այ քիշի շիքայաթըմ վար, ալլահըն եօխ մը, սալգաթ աղա, կուգուրմադըն քի:

ԻՎԱՆ. — Եա նիշէզօ նէզնայու, սկապանօ ստուպայ վօն, տակ ստուպայ (թեկից ձգում է կրկին):

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — (նորա ճեռքից աղատվելով) Ջըհան-նամ օլ, փիան օղը, փիան:

ԻՎԱՆ. — Նէշէզօ տօրդովատսեա, ըզդէս նի բադար. իդի վօն, տատարմակաեա, լապատկա:

ՊՕՂՈՍ. — Զէ, էշս կորաւ, էլ ինձ էշ կտայ էս գագա-գած սալգաթը:

ՏԵՍԻՒ VIII.

ՆՈՅՆՔ, ԲՈՐՇՉԵԿԻՍԿԻ և ԿԻՆԸ.

ԲՈՐՇՉԵԿԻՍԿԻ. — Ելէնա, սմատրի ու նաս կակիեա գոստի: (Մօտենալով Պօղոսին) Շտո սկաժէշ:

ՊՕՂՈՍ. — Արևիդ, զիսիդ մեսնեմ, ափիցար աղա ջան, ոչ կաժ ա ոչ մանած, հեռի քու սուրբ էրէսիցը, հեռի էս տանիցը, մեր աւանակընա կորել, վրէն էլ աւելուկ բարձած, էկէլէմ քէ մօտ գանգատ:

ԲՈՐՇՉԵԿԻՍԿԻ (մի կողմ). — Օն գավարիտ տօ նէ պօ չելօվէչէսկի, խօս տի տուտ լոպնի: (Պօղոսին) Ի՞նչ ա ու-զում: Վզլոչէմ շտո եա, նինչա ուզում:

ՊՕՂՈՍ. — Արևիդ մեսնեմ, ափիցար աղա, աւանակս եմ ուզում, քու սալգաթը, (մի կողմը) ոնց ասեմ՝ գողացել ա, վայ թէ բարկանայ. (Բօրշչեկուն) Բերելայ վրէն էլ մըլիքա բարձած ընզագ էր:

ԲՈՐՇՉԵԿԻՍԿԻ. — Տի լուշէ ըաստօկույ մնէ գելօ, կակօյ տամ նազադ, նազադ, տի սուզա կօմանդօվատ շտօ լի պրիշօլ:

ՊՕՂՈՍ. — (Մի կողմը) Զնի չի ուզում տալ իմ աւա-նակը: Գըլլիդ մեսնեմ, աղա ջան, ախըր ասեցի աւանակս եմ ուզում: (Աղա-Մուրադին) Այս թնւրք, քու կոիւն արեց այ:

ԲՈՐՇՉԵԿԻՍԿԻ. — Տի պրօստո դուրակ, կակ եա վիժու:

ՊՕՂՈՍ. — Հը, ի՞նչ ա ասըմ, հէնց գիտայ քուուակ էր: Էն ժամը քուուակ չէր, աղա ջան, արեիդ դուրբան, մենձ էշ էր՝ էշ:

ԲՈՐՇՉԵԿԻՍԿԻ. — Սամ տի եշ բրատ, պօդի կա լուշէ վօն: (Իվանին) Շտո տի բէզ ըազբօրու վսեակօվօ օլուխա վպուսկաեշ սիւդա:

ԻՎԱՆ. — Անի դօ վաշեկօ բլազօրօդիեա իմէլի դէլօ
... . . . (գնում է):

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Դա, դէլօ, կոտօրօե սամ ալլախ նէ
բազբերեատ:

ԵԼԷՆԱ. — Դա շտօ եմու նուժնօ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Ա չօրտ եփօ զնաետ, շտօ օն տամ
խօչետ պկազատ:

ՊՕՂՈՍ. — Զըլի թէ բռթամ ա ուզում. մի բանի ալա-
նի ունեմ, նրանով բերանը ջրակալացնեմ, բաքի էշը չը
կորչի: Սըչաս, աղա ջան, սըչաս:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Նուկա նէ բազեասնիտ լի մնէ մօյ
դուբալէյ (կանչում է) իվան, ա իվան:

ԱՂԱ. ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Փօղոս խօնախայ, բեարքննան թութ,
սեան ալլահ:

ՊՕՂՈՍ. — Սեան դօյդը՝, սալդաթայ բիաբուռ սօդ
դէղըն:

ԻՎԱՆ (մանում է). — Վի իզվօլիլի զվատ, վաշե բլա-
զօրօդիէ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ (ցոյց տալով Պօղոսի վրայ) Ա նու պօպ-
րօբույ, սպրօսի շտօ էտօմու նուժնօ:

ԻՎԱՆ (մի կողմը). — Պլօխօ եսլի էշակա օտքերուտ,
Մատրենուշկա բէկ պլատեվ օստանետսեա: (Պօղոսին)
Բրատ, զաչէմ տի զնացէլա, զնացելա էս տունա:

ՊՕՂՈՍ. — Էս ի՞նչ ա խօսըմ այ քեզ մատադ: Էշը
դաւայ դա:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ (իվանին). — Կակօյ էշ ու նէփօ:

ԻՎԱՆ. — Նէ մօգու զնատ, վաշե բլազօրօդիէ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ (Պօղոսին). — Շտօ ուտերեա պրօպալօ
շտօ լի շտօ նիբուդ:

ՊՕՂՈՍ. — Ի՞նչ փշտով, աղա ջան, էշը եմ կորցրել:
ԵԼԷՆԱ. — Անդրէյ Պետրովիչ, վէրնօ օն էշակա պօ-
տերեալ:

ԱՂԱ. ՄՈՒԻՐԱԴԻ (մի կողմը). — Անդըր Փեղովիչ, բու-
նըն ադրդը, այ անդըր կալսըն բաշլնա ադըն:

ԻՎԱՆ. — Օն վլեօտ, վաշէ բլազօրօդիէ, էշակ վօվաե
նի եփօ: Եյ, եյ նի եփօ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Կակոյ էշակ:

ԻՎԱՆ. — Դա վոն, շտօ ունաս նա կօնիւշնէ, տօտնա-
վիւչնն կակօյուտօ վօնիւշեյու տրավոյու, ա ու նէփօ
գոլժնօ բիտ բէզ արավի:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Օտկուդա տի պրիգնալ եփօ:

ԻՎԱՆ. — Նէ մագու զնատ: (Մի կողմը) Նէ ուդալոս
նա սչետ էշակա վիպիտ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Կակ էտօ նեմոգու զնատ, մերգավեց,
լուչշէ գօվորի պրավդու:

ԱՂԱ. ՄՈՒԻՐԱԴԻ (ուրախ). — Մալչեաթ դիեարսան:

ԻՎԱՆ. — Սըուշայուս: Գավիչա եա վիշել նազփօր, վի-
ժու էշակ էտօտ սամըրի, շտօ տէպեր ունաս նա կանիւշնէ...

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Գօվորի, օտկուդա տի պրիգնալ է-
շակա, ա շտօ տէպեր նա կօնիւշնէ, էտօ եա ուժէ սլիշալ:

ԻՎԱՆ. — Տօչնօ տակս:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Շտօ տօչնօ տակս:

ԻՎԱՆ (վախենալով). — Շտօ էտօ սամի էշակ սը-վա-
նիւշեյ տրավօյ տէպէր ու նաս նա կանիւշնէ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ (մի կողմը). — Վօտ բալվան, վօտ ասեօլ:

ԱՂԱ. ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Նէշա գեօրգըն փաթալընը: Եօր-
գեանմիշան մեանի կըսնաշըրասան:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ (իվանին). — Դա օլուխ տի տակօյ, ատ-
վէչայ մնէ նա վապրօս, ատկուդա տի պրիգնալ:

ԻՎԱՆ. — Եա տօլիօ սօ-դփօրա պրիգնալ նա կանիւշնիւ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Ա նազփօր կնամ, կտօ ժէ պրիգնալ,
նէ տի:

ԻՎԱՆ. — Նի կակ նէտո վաշէ բլազօրօդիէ: (Մի կողմը)
Վօտ սօվրալ, լիշբի նէ սրբապանեա:

ԲՕՐՇՉԵՒՄԿԻ. — ի . . . շտօ էշակ էտօտ նավիւչեն
տրավոյ:

իվԱՆ. — Տօջնօ տակո:

ԱՀՄԵՍԴ. — Դադաշ թովուղըմը ալ նեա:

ԱՂԱ-ՄՈՒՐԱՄԴ. — Սուս օլ, գեօրըմ բիր:

ԲՕՐՇՉԵՒՄԿԻ (Պօղոսին). — Ա տի գօվօրիշ, ու տեքն
էշակ պրօպալ:

ՊՕՂՈՍ. — Ես ո՞նց հասկացնեմ էս դանդալօշին (զռում
է իշխ նման, ձեռքերը ականջին դրած) ըհայ, ըհայ, պրօ-
պալ ափիցար ջան:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Շտօ ժե տի վիեօզ:

ՊՕՂՈՍ. — Հա, ափիցար ջան, զլիսիդ դուրբան, հէնց
վրզըզալէն էր գնում (ափսոսալով՝ ձեռքը ծնկան է խփում)
ԱՌ իմ էշը:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Օն նե պօնեալ շտօ լի: Վօտ տուտ
շտօ բըլօ ու էշակա (մէջքին խփելով):

ՊՕՂՈՍ. — Քէ մատաղ, աղա ջան, էտա հա, հասկա
ցել ես, վրէն փալան կար, էն ժամը սուտ չկայ:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Դա նէ պալան: Շտօ տի վեօզ դուտ-
մու, արբուզ, եաչմեն, շտօ:

ՊՕՂՈՍ. — Հէնց գիգայ ես ձմերուկ ի բերում: Նէթ
բարին ջան, ճակատիդ մեռոնը վկայ, աւելուկ տաշի, սըլ-
տոր բաշի *), ըհը՝ էս էր իմ բերածը:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Եա տեքնա սպրաշիվայու, շտօ տի
վեօզ, դուտմու իլի տրավու:

ՊՕՂՈՍ (Մի երկու ալանի ջիբեցը հանում է և թա-
ւազյ անում): Քոթամը մութը տեղը լիս կտայ: Հրամե-
րէք, աղա ջան, տերեւ ա, տերեւ: Համեցէք, ալանի անուշ
արէք:

*) Սխտորի անունը յիշելով միայն կարծում է պիտի իրեն
հասկանան, որովհետեւ աւելուկն սխտորով կուտեն:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Բլագադարիյու, բրատ եա նե լիւ-
լիւ էտի լեպեօշկի:

ԵԼԵՆԱ. — (մօտ է գալիս) Կակինեա լեպօշկի:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Նե զնայու, կակօն իլս նազիվաետ:

ԵԼԵՆԱ. — Դա շտօժէ էտօ:

ՊՕՂՈՍ. — Կուշայ, կուշայ:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Նէտ. մի սպերվա պօկօնչիմ ստվօիմ

էշակօմ:

ՊՕՂՈՍ. — Ի՞նչ ֆօղը տայ իր գլիմին Պօղոսը, էշակ
հա էշակ գցել ես ու մի բան չես անում:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Իվան, նուկա պրինեսի նեմոօզօ տօյ
տրավի:

ԻՎԱՆ. — Ալուշայուս:

ԵԼԵՆԱ. — Նա շտօ տեքէ:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Ա վօտ մի ուզնայեմ, եսլի տրավա
եվօ, տօ նէտ սօմնէնիեա, շտօ ի էշակ եվօ:

ԵԼԵՆԱ. — Դավնօ բի տակ:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Կաժետսեա եա լօպնու, պակուզա
դօբիւս իստինի: Եա զնարկ շտօ էտու կաշու մնէ նավա-
րիլ մօյ իվան, վօտ ի իմէյ պրիսլուզու...

ԵԼԵՆԱ. — Դըռուգօյ բազ պօսիլաշշ եվօ վագարօդ զա-
շեմ սիրուդ. Նեպրեմեննօ պրիգեօդ սպուտստիմի բուկամի,
նե դաիւտ բարինեա բէզ դենեգ, ա տուտ, վօտ վիգիշ
բէզ դենեգ էշակա խօչետ պրիսվօիտ: Նէտ կակ խօչեշ,
գրուգ մօյ տի լուշէ վազմի գրուգօվօ, ա եվօ պեանիցու
եա զերժատ նե մագու:

ԲՕՐՇՋԵՒՄԿԻ. — Վատօմ տօ ի սիլա, շտօ տրուկնօ դրու-
գօվօ վզեատ, եա ի բէզ տակօ չաստօ մենեայու էտիին
դուրակով: Պօժալույ գրուգօվօ ի նե դադուտ: Ա տի, մի-
լաեա մաեա, լուշէ բուդէտ՝ եսլի ի վագարօդէ զա դենզի
բուդէշ պակուպատ: Վօտ ի վիխօդիտ, շտօ պրիսլուչիշ սա-
գարողա բէզ դենեգ տասկատ, պրիսվօիտ ի չուժավօ է-
շակա: Դա:

ԵԼԷՆԱ. — Վօտ տէրէ ի նա, տէպեր եա շտօ լի վի-
նավամտա: Բազվէ եսլի գավարեատ պրինէսի նեմնօգօ զե-
լէնի, տօ օն ի էշակա դոլժեն ուկրաստ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Բէզ սամնենիեա, զելէն դիեա գաս-
պօդ՝ ա էշակա դիեա սէքեա... (մտնում է իվանը ձեռքին
հասարակ խոտ):

Տեսիլ IX.

ԻՎԱՆ. — Դրուգօյ ու նաս վսադու նէտ տրավի:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Կտօ ժէ պրօմիլ տէրէ վսադու նար-
գատ տրավի:

ԻՎԱՆ. — Վի պրիկազալի:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Վրեօշ:

ԻՎԱՆ. — Տօչնօ տակս:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Պադի լուչշէ պրինէսի մնէ տօյ տրա-
վի, շտօ նա էշակէ բիլա նավիյուշէնա: Պօնեալ իլի նէտ:

ԻՎԱՆ. — Պօնեալ վաշէ բլազօրօդիէ (գնում է):

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Սկարեյ (ետեից): Վօտ բէզ տօլկօվիյ:
ԵԼԷՆԱ. — Դա օն պրիտվօրեաետսեա:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Դլեա չեվօ եմու պրիտվօրեատսեա:

ԵԼԷՆԱ. — Ա շտօրի նէ օտղավատ էշակա:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Ա՛, վօտ շտօ... Տակ պակաժու ժէ
եա եմու, կակ նադօ նէ օտղավատ:

ԵԼԷՆԱ. — Տի սէիշկօմ սլար, օն տէրէա վօվսէ նէ
բօխտսեա:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Դա, էտօ վէրնօ. մի եվօ իզբալօվալի:

ԵԼԷՆԱ. — Նէ մի, ա պրօտո տի: Պապրօբույ, իզրէդ-
կա պրիկրիկնի նա նէվօ, պասմատրի կակ օն իսպրավիտսեա:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Խարաշօ, խարաշօ, պօոլէ էտավօ եա
բուդու օբխօդիտսեա մնիմ ստրօժէ:

ԱՀՄԵՆԻ. — Թովուղըմը ալ, նեա:

ԱԴԱ. — ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Անկըռոմայ. ուռուս կուլաղընը քեա-
սար:

ԻՎԱՆ. — Իզվօլտէ (բերում է աւելուկը):

Տեսիլ X.

ԱԴԱ. — ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Գողըրդան, բու սօփ օղըլ թովուղը
սօփ բիշիրիփ. եմիշ օլսա իշմիզ թամամ դը:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. (իվանին). — Խարաշօ, պաշօլ վօն, պակա
տի մնէ նէ նուժեն: (Պօղոսին) Նու, էտօ շտօ-լի տի վեօդ:

ՊՈՂՈՍ (ուրախ). — էդ, աւելուկ տաշի, սխառը բաշի:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Նու, սլաւա բօղու, գնաչիտ ի էշակ
եվօ: (Ելէնին) Տի պրավդու ոկազալա, մօյ գրուգ, շտօ օն
պրիտվօրեաետսեա: (Պօղոսին) Վողմի սվօյու տրավու,
էշակա՝ ի մոժէշ իդտի:

ԵԼԷՆԱ. — Բուգետ տերէ սնիմ տօլկօվատ, վէդ վօտ
եշչօ գրուգօյ ժեկօտ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Պրիգնատսեա եա տակ զախնաերէ-
սօվալսեա իմ, շտօ տավօ ի սավսէմ զարիլ: (Կանչում է)
իվան:

ԻՎԱՆ. — Զեվօ իզվօլիտէ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Ատդայ եմու, եվօ էշակա սվիւկօմ:

ԻՎԱՆ. — Կակ ժէ տադատ. մօժէտ՝ նի եվօ:

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Նեչէվօ ումնիչատ, կաղդա պրիկազի-
վայուտ տերէ, իսպօնեայ:

ԻՎԱՆ. — Տակ պրիկաժետէ...

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — Դա, իդի ատդայ եմու էշակա, պուստ
իդեօտ:

ԻՎԱՆ. — Սլուշայուս: (Պօղոսին) Գնացելա, էշ տուել ա:

ՊՈՂՈՍ. — Մնաս բարին, ափիցար ջան, իմ աչկին, քե
հըմայ ալանի կըերեմ: (Գնում է):

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ. — (Գնալով Ելէնին) Եա սէյ չաս բու-

դու, ա տի, մօյ գրուդ, բազսպրօսի, շտօ նուժնո էտօմու
տատարինու:

ԵլէնԱ. (Աղա-Մուրադին).—Ա տի զաչէմ պըիշօլ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Իզրըամթի փօժօլիսթա, էթա փիան
սալդաթ մայա իշթօ խօչիշ:

ԵլէնԱ.—Շտօ տերէ նուժնո:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Մայիս. վօթ սադիս սարայ, տկօյ
սուդի սագիս սարայ: (Ահմեադի վերայ ցոյց տալով) էթա
մայեա մալչիք:

ԵլէնԱ.—Գավարի եասնէե. եա տէրէ նէ պանիմայու:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Էդա ագին բոլջօյ, մինօգօ... մալին-
գա, մալինգա, կըռթը, կըռթը ըզգէս սուդի:

ԵլէնԱ.—Շտօ տակօԵ, կիրտի, կիրտի:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Նեզնայիշ, կուկկուլիկնւ, վօթ:

ԵլէնԱ.—Նէտ, նիզնայու:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Է՛հ թաքոյ, եաիթսին բարինկա կուկ-
կուլկու:

ԵլէնԱ.—Նու, նու, զնայու պետուխ շտօ-լի:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Վօթ, կուկկուլիկու ժէնա սուդի
սադիս:

Տեսիլ XI.

ԵլէնԱ.—(Չայն տալով) Անդրէյ Պետրովիչ, ա Ան-
դրէյ Պետրովիչ (հվանին) Պազավի բարինա, եա եփօ նէ
պանիմայու:

ԻվԱն.—Ի բարին նէ պայմեօտ եփօ:

ԵլէնԱ.—Տակ կմկդէ տուտ բըիտ:

ԻվԱն.—Պրիկաժիտէ պրօգնատ, դա ի տօլկօ. էտօ
լուշշէ բուդէտ: (Մի կողմը) Ի կուրիցա տաղդա տօվօս:

ԵլէնԱ.—Տերէ նի սպրաշիվայուտ, շտօ դէլտո. լուշշէ
պազավի բարինա:

ԻվԱն.—Սլուշայուտ: (Գնում է),

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Խանըմ, այ գհօղալ խանըմ:
ԵլէնԱ.—Սէյ չաս բարին պրիդեօտ, եա տվօեվօ եա-
զիկա նէ պանիմայու:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Հեարչեանդ բիլմադըմ, ամմա խօ-
րօշով:

ԵլէնԱ.—Նօ ինտերեսնօ զնատ, շտօ օն խօչէտ սկա-
զատ: Նէ պատերեամ-լի օն էշակա:

ԱՀՄԵԱԴԻ.—Բու խանըմայ դէղըն, դադաշ, վոոմփոլու
թովուղըմը վերսըն:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Դեղըմ բեաս, խանըմայ կուրբան օ-
լում, օղա բույուրդու սալդաթայ. գէթսըն գեաթըըսըն: (Ելէնին)
Գեօգալ խանըմ, բու քիչկինա, մալչիք օլմիեագի
թօվուղ նեա դը բի, ջանըմը դա կուրբան էլարդըմ սեանեա:

ԵլէնԱ.—Եա բադա, վիսլուշատ տէրեա, տօլկօ բիլ-
միր (գնում է):

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Ա՝ օ դիլինը եյըմ, նիեայ բիլմիր,
նեազը խանըմ: Հէշ Շահ Աբբասըն դա բիր բէյլայ խանըմը
եօխ իմիշ: Աբբատ կըսմի բիր էյլայ շէյ դըրըի նեա կա-
դար եախշի սախլիասան, զիննեաթլը, եասսասլը, բիրա
բէշ, բիրա օն, արթար օնըն նազինան կեամզեասի: Բիզ-
լար արվաթ սախլամըըըլի քի, արվադը բիւրիւրիւք չեար-
շով իշինա, իւզիւնեայ չեաքըրըրը իւրբեանդիի, ուզախտան
բախտան ալէյըանիա բեաննզադը. բաշ, հինդ գիրդաբեանը,
բօյուն, արմըդ սափը: այազար, բալաբան չուբուղը. բուղը
բիզիմ արվադարըն լիբասը: (Մտնում են զանազան դը-
ներից Բօրշչեսկի և Ելէնան):

Տեսիլ XII.

ԲՕՐՇՉԵՍԿԻ.—Տի զվալա մենեա:

ԵլէնԱ.—Դա զվալա, բասպրասի սամ էտավօ տատա-
րինա, եա պրիզնայուտ նի չեփօ բօֆօ նէ մազլա պանեատ

իզ եփօ սլով։ Եա տէրէ աղնօ սկաժու, ժիվեա վէտօյ:
կրայու նէաբխազիմօ նառչիտսեա ի գավարիտ պօ իխնէմու։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Վէրնօ (Մուրագին) նու, զդրավստուց
կեալբալայ զադժի, շտօ նուժնօ։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Լզդրասթի բօժօլսկա, եա իշթօ դօ-
վորըմ թի զաշըմ նը-փանըմայը։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Դա բրատ, էտօ վերնօ. եա տէրեա
նէ պանիմայու, ի եդվա-լի պայմու, եսլի վսեօ բուգէշտակ
բալտատ։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ (ցոյց տալով Ահմագին). Նու մայտ
մալչիք։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Օչեն պրիատնօ, ա տի՞ կտօ. սնա-
չալա բէկամենդույսեա սամ, ա զատէմ մալչիկա։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Մայեա, սուդի սադիս սարայ չեա-
լավէրք վեա (երգում է)։

Պայդում կարաբաղ,
Պայդում ֆեանջեայ,
Խանըմ օ աղ բուխտղ
Եյլմ դոյունջաղ։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Խարօշաեա բէկամենդացիեա. նեչէիօ
սկազատ։ Նու դա, պանիմայու տէպէր, զնաչիտ տի մուլ-
լա, իի պէվէց, ա սիւդա զաշէմ պրիշօլ կա մնէ։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Քամնէ նէթ, բարըն, իդնայիշ, մայեա
մալչիք ութուրում, վիշիրում ու, ու, ու։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Տակ մնէ տօ շտօ զա դէլօ, շտօ ավոյ
մալչիկ ուտրում վեչերում ու, ու, ու, դա բազվէ եա վի-
նավատ։

Դա կակ ժէ տի սմէլ բէզպակոիտ մենեա, վօտ նարօդ։
ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Նէթ, վօթ, աղա սալդաթ կարափշիք

ուշաղըն թովը։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Տօկուխ, շտօ տակօյ տօվուխ։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Է՞ն, բարըն, էթա, իշթօ, արզըմայ

միւթեավաջջէն օլ, աղին բալզօյ, մալինգայ, մալինգայ,
կըոթը, կըոթը ըզդէս սուդի։ Ինդի դա կամմասա, լափ
հէյվանդր։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Կակ, շտօ տակօյ կիրտի, կիրտի։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Եաիցին բաբինկա նիզնայիշ։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Դա չորտ սամ նէ ըազբերեօտ, կտօ
տամ եայցին պապենկա։

ԵԼԵՆԱ.—Դա պետուխ ժէ, մօյ դրուգ, կակ տի նէ
պանիմայեց։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Բազվէ... պանիմայու, պանիմայու,
ա դայլշէ։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Դալչէ շթօ։ Հայ դիլ հարդասան, բիր
բունըն եօնտեասըննեան գեալայդըմ։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Նու, գաւարի սկարէյ, մնէ նեկաղդա,
շտօ ժէ տամ եայցին պապենկա։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Ախար վօթ թվօյ ժենա (ցոյց է տա-
լիս ելէնին), եմու դա ժենա եսթ նեա, կարափիշիք ըռա-
փաթայ, հեար չի մեալիեաթի բիր զադ դեայիլ, ամմա...։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Եմու ժենամ, բազվէ ու պետուխա
ժէնա, դա վպրօչեմ, եայցին պապենկա, վէդ մուժ ժէ
կուրիցի։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Վօթ կուրիթսա սուդի սադիս։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Գավարի, գավարի եա սլուշայու տէ-
րեա։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ.—Էթա մալչիք, եյրօխ, եյրօխ բարըն,
օ խանըմըն բաշընա անդօլսըն, ութուրում, վիշիրում ու,
ու, ու, դաւայ թովուղ։ (Մի կողմ) Ա՛յ քիշի աղլամա դա
նեա դիեար ուսուս։

ԲՕՐՇՉԵՒՍԿԻ.—Տակ պօ տվայեմու, կեալբալայ գադ-
ժի, տօվուխ էտօ կուրիցա, ա կարապշիկ՝ էտօ զնաչիտ
ուկրամի։

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Մայիս քեալբարայ հաջը նէթ բա-
բաթայ, մայեա Մուրադ-Աղա:

ԲՕՐՇՉԵԽՍԿԻ. — Եա տակ պալագալ, շտօ վերնօ տի
կեալբարայ գաղժի, նու վսեօ րազնօ՝ Մուրադ-Աղա, կտօ
ժէ կարապչիկ տվոյու կուրիցու:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Մալդաթ կարափշիկ, բարըն: (Մը-
նում է իվանը):

Տեսիլ XIII.

ԲՕՐՇՉԵԽՍԿԻ. — Թու, տի մերզոստ, իվան, ապեատ
օն: (իվանին) Տի՞ շտօ լի ունիխ կուրիցու պայմալ:

ԻՎԱՆ. — Նի կակ նէտս, վաշէ բլազօրօդիե, անս սա-
մա պրիլէտէլա կնամ նա դվօր:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Հեալբեաթտեա նէթ, ջիբեայ զիեանդը:

ԲՕՐՇՉԵԽՍԿԻ. — Մնա պրիլէտէլա, ա տի պայմալ ի
դերժիշ:

ԻՎԱՆ (վախենալով). — Նի կակ նէտս, անս զաշլա նա
կուխնյու ի եա...

ԲՕՐՇՋԵԽՍԿԻ. — Վսեօ ժէ տի պայմալ, տակ շտօ լի:
իվան. — Տակ տօչնօ, եա...

ԲՕՐՇՋԵԽՍԿԻ. — Պաղի ժէ սիյու մինուտու ատդայ ի
շտօրի վպէրեօդ տի ու մենեա նէ սմէլ պադօբնիխ զլու-
պօստէյ տվօրիտ: Էտօ զամեչատենօ կակաեա սկատինա,
սօ վսեխ ստարօն ժալօբա. պակօյա նէտ: Մտուպայ ժէ
սէյչաս:

ԻՎԱՆ. — Ալուշայուս... (հեռանում է):

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Պաղի վազմի, գաղժի, սվօյու կուկու-
րիկու: Ա, տի դրեան, նէ մէշայ, ատդայ սիյու մինուտու:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Կուկուլիկու նէթ բաբաթայ, եմու
ժէնա սուդի սադիս. այ ուզուն դուլադ:

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Նու դա եվո ժէնու ի դադուտ տերէ:

XIV

ՆՈՅՆՔ և ՊՈՂՈՍ.

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Ալլահ սեանի բիզլար իւչիւն չեօխ
գէօրմեասըն, ալլահ էօմընը ուզուն էյլասըն, բու մարալ
խանըմը դա սանեայ բաղըշասըն: Մարալը, մարալ, բիլ
բէլա արգադը օլան նիշեա կօջալսըն:

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Ու մենեա պրօստո գալավա բազբա-
լէլա, նէ պանիմայու. կտօ շտօ մարալ...

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Եանի եա գօվօրըմ, վօթ խանըմ,
եախչի խանըմ, օնա կուրբան օլում:

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Դա էտօ, բրատ, նէ տվաեօ դէլօ,
եախչի խանում իլի նէտ:

ԵԼԵՆԱ. — Շտօ օն գավարիտ:

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Կածէտսեա տի եմու պանրավիլաս,
օն կակիեա տօ տատարսկիեա լիւբեզնօստի գօվօրիտ:

ԵԼԵՆԱ. — Պրազօնի եվօ կչեօրտու. շտօ տի սմոտրիշ
նա նէփօ: Վօտ սչաստիե, կօմու եա պօնրավիլաս՝ բրիտօ-
մու տատարինու:

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Նէ տօրօպիս, օն բէզ տավօ ույդեօտ:
իվան. — (մանում է հաւը ձեռքին) Վօտ իխ կուրիցա:

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Ատդայ եմու: Վազմի, գաղժի, սվօյու
կուրիցու:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Օչիմ իսփասիբա, փրաշայթ:

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Պրաշչայ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — (Որդուն) Գէղախ բալամ: Թովուղը
բեարը թութ. ալլահ բուլարա մին եաման վէրսըն,
(գնում են):

ԲՕՐՄՋԵԽՍԿԻ. — Ախ տի մաշննիկ. եշօ բուգատսեա:
(իվանին) Ա, նու կա վշեյու եվօ պասալդասակի:

ԻՎԱՆ. — Էտօ մօժեմ:

ԱՂԱ-ՄՈՒԻՐԱԴԻ. — Վալահ պօշոլ օլըրամ, սալդաթ աղա,
կափիի թափպըրամ դէդըմ, դահա նիեա վուրըրսան: (Կու-
լիսի ետևից) Այ ըազբոննիք, մաշէնսիք սալդաթ:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Նու դա, վուրիրսան: Մաեօ պօչտէ-
նիե էտակ օտալաչիվայուտ էտի բէստիի զադօբրօ. ստօիլո
դիեա էտավօ բրիտավօ օալա գոլովու լոմատ. եաման դա-
վարիտ:

ԵԼԵՆԱ. — Նէ սերդիս, դրուգ մոյ: Տի խօչեց, շտօբի
կաժդի մուժիկ օտալաչիվալ զա դօբրօ դօբրօմ, կօղդա նի
գդէ ի նի օտ կավօ էտօ օժիդատ նէ վազմօժնօ: (Մանում
է Պօղոսը):

Տեսիլ XVI.

ՊՕՂՈՍ. — Աղա ջան, բույուր, աւել պակասն էլ մի-
նաւաթ ենք:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Դա էտօ շտօ տակօե:

ՊՕՂՈՍ. — Քէ հըմա փէշքաշ եմ բերել:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Բէշկէշ:

ՊՕՂՈՍ. — Փէշքաշ կուշայ:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Էտօ շտօ ժէ:

ՊՕՂՈՍ. — էդ. աղա ջան, պօպօքա, մընէլ շաքար:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Կակ. պօպ նա սախարէ. պրիզնայուս
նիկաղդա նէ պրօբօվալ պօպօվ նա սախարէ: Ա նուժնօ
պապրօբօվատ: Նէ խօչեց-լի, տիելենա, ա: Դա անի կակիեա
վկուսնիեա (ուտելով):

ԵԼԵՆԱ. — Կակիս տի նաշօլ պօպօվ նա սախարէ (ալա-
նու մէջը նայում է) տուտ պրօստօ արէխի, սախար ի
կաժէտսեա կարիցա:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Պուստ պօ տվօնմու, ավսոտակի վկուս-
նիեա. չեօրտ բի իխ պաքրալ: (Պօղոսին) Տիբրատ, Միկիր-
տիչ:

ՊՕՂՈՍ. — Նէթ, ափիցար աղա ջան՝ կլէկչի Պօղոս:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — (շարունակ ուտում է ալանին) Նու,

կլէշչի Պօղոս: Էտօ ըազվէ իմեա. ապեատ տի սկաժեց, շտօ
եա վիգումիվայու: Դա ունիխ վսէ իմէնա տակիեա սմեշնիեա:

ՊՕՂՈՍ. — Կլէկչի Պօղոս:

ԵԼԵՆԱ. — Կանէչնօ վիգումիվաեց: Օն գօվսէ նի տօ
գավարիտ:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Տակ կակ-ժէ օն սկազալ:

ԵԼԵՆԱ. — Բազվէ տի կլէշչի սկազալ:

ՊՕՂՈՍ. — Մեղայ քեզ Տէր Աստուած, խանում, կլէկչի
Պօղոս Աշտարակ սագիտ:

ԻՎԱՆ. — Վաշէ բլազօրօդիե:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Ետօ տէրէ:

ԻՎԱՆ. — Պազվօլտէ մնէվօ զա սբերեժենիե էշակա:
Վէդ եա եվօ սուտկի կարմիլ, նադօբի զա տրուդի՝ նա
վօդըչկու:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Զա կակիեա տրուդի: Շտօ տի սդվօ-
րա պրիզնալ նա կանիւշնյու:

ԻՎԱՆ. — Նիկակ նէտս:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Ա, շտօ ժէ:

ԻՎԱՆ. — Եա սմայդանա պրիզնալ եվօ:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Ա կակ ժէ մնէ գօվօրիլ, շտօ սդվօրա
տոյլո:

ԻՎԱՆ. — Վինավատ:

ԲՕՐՇՉԵԽԱԿԻ. — Նէշէվօ վինավատ, մերզավեց, պաշօլ
վօն, տէրէ րօվնօ նիշեվօ նի սլեզուետ: Ուկրալ, դա եշեն
«զա տրուդի դավայ». էկա պատրուգիլսեա, ուկրալ: (Պօ-
ղոսին) Տակ — կակ, կակ տի սկազալ, կտօ տի:

ՊՕՂՈՍ. — Զահլա տարան էլի, ովկէն: (Կլէկչի ձեւա-
ցնելով) Կլէկչի, խանում հըն մմը, հը հը մը հը...

Գ. Բ. Ա. Ա. Ճ. Ա. Թ. Ա. Կ. Ա. Յ.

ՍԱՐԳԻՍ ՕՀԱՆՉԱՆԵՑՆԻ

ԽՈՂՈՐ ՔԸՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՍԱԳՐՁԵՐ ՈՒԽՄԵՐԻՆ ԵՒ
ՀԱՅԵՐԻՆ — ԲՈԼՈՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Տետրակներ, Մատիտ, Թանաք:
Հարուստ Ժողովածու ԸնթերցԱնութեան Գրքերի
— Մուսերէն, Հայերէն

ամեն տեսակ կանցելիարական առարկաներ

— ԸՄԵՆԱԶԵՌՆՏՈՒ ԳՆԵՐՈՎ —

Ուղարկում ենք զերադիր գնարով

ՄԵՐ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ

Ճախւում են ամեն տեսակ Պիեռաներ

ԵՒ

«ՅԱԹԱԳԻ» Գրադարանի ամբողջ հրատարակութիւնը:

Դ. ԱՂԱՅԵԱՆԻ և Ա. Կօրխանիդի դասագրքերի
պահետը Գտնուում է մեր գրավաճառչուում

Գումարով զնողներին զգալի զեղչ

Հանգէ — Էրևան, книжный магазинъ
Саркиса Оганджаняна.

Симеонъ. Римъ. Академія
доктора физика Федорова
Андрея Симеонъ.

и въ санкт петербургъ

въ санкт петербургъ

и въ санкт петербургъ

Гардина Гардина

Լոյն են տեսել ՖԱՐ-ՀՈՍ եւ Ընկ. ճրատարակութեամբ.

Արիւնի Երզը—Ժողովրդական-հայդուկային եր-
գեր ու բանաստեղծոթիւններ. . . . . 50 լ.
Կրոք-Կրոք, վօդէվիլ . . . . . 25 լ.

Գրքերի պահեստը գտնւում է Երևանում՝ Սարդիս
Օհանջանեանի և Պ. Յովհաննիսեանի դրավաճառանոցնե-
րում:

Գումարմի առնողինի 25% գեղջ. Աւգորկւում և
վերադիր վճարով:

Հանգէ—Էրивան, Книжный магазинъ Саркиса
Оганджаняна и Петроса Ованесяна.

(b-p.)

2013

12898

